

[Arbejdsministeren]

og spørger, hvor mange mennesker der skal dø af en hjerneskade eller en kræftsygdom. Før vi laver reglerne om, må vi påvise, hvad det er for nogle stoffer, og om det er dem, der forårsager det. Vi må også lægge vægt på uddannelse, vi må lægge vægt på informationen, og noget af det, som jeg f.eks. lagde mærke til, da jeg læste det bilag, som direktoratet for arbejdstilsynet har udarbejdet, var, at 70 pct. af arbejdsulykkerne kunne have været undgået, hvis der havde været brugt værnemidler.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Vi fik nu ét eksempel på en overreaktion på grund af løst underbyggede klager, og eksemplet var dog det sidste, jeg ville have drømt om at få, nemlig epoxy. Diskussionen drejede sig dengang om, hvorvidt epoxy var kræftfremkaldende. Alle og enhver vidste, at det havde alle mulige andre virkninger, men diskussionen drejede sig præcis om, hvorvidt det var kræftfremkaldende eller ej. Det var dokumenteret kræftfremkaldende bl.a. i Ames' test, og det, det drejede sig om, var, om det skulle have nogle konsekvenser i form af anvendelsesbegrænsninger. Der skete det til sidst, at arbejdstilsynet udarbejdede restriktiv regulering af brugen af epoxy. Der er nu også sket det, at arbejdstilsynet i sin redegørelse nævner, at epoxy har vist sig at være kræftfremkaldende i dyreforsøg. Det er det nærmeste, vi kan komme en bekræftelse på, at et stof er kræftfremkaldende i et arbejdsmiljø. Jeg synes, det siger en del om ministerens omgang med sit embedsområde, at hun kalder det et eksempel på løst underbyggede klager.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

17) Forespørgsel nr. F 29:

Forespørgsel til arbejdsministeren:

»Hvad har regeringen tænkt sig at gøre for at sikre en forbedring af arbejdsmiljøet i de kommende år?«

Af Waldorff (VS).

(Forespørgslen anmeldt 26/4 83. Fremme af forespørgslen vedtaget 3/5 83).

Begrundelse

Waldorff (VS):

Det er selvfølgelig ikke min hensigt med denne forespørgsel, at vi skal tage en ny debat om det samme, men jeg har ment, at de forringelser, regeringen er i gang med, er så alvorlige, at de ikke skal have lov til at blive gennemført, uden at der er taget klar politisk stilling til dem. Det har taget årtier at komme i gang med en rigtig indsats på arbejdsmiljøområdet, og alligevel ved vi alle sammen, at den indsats er så svag, at det i virkeligheden kun ville tage den borgerlige regering ganske få måneder at sætte os tilbage til et stade, som vi var på engang i tresserne, hvis folkettinget i øvrigt ville tillade det.

Det skal nemlig understreges, at man ikke bare kan sætte tempoet ned i gennemførelsen af forbedringer i arbejdsmiljøet, for situationen er den, at forringelserne af arbejdsmiljøet går så hurtigt i disse år, at den indsats, som har været gjort, har meget svært ved at følge med bl.a. den teknologiske udvikling. Det skyldes brugen af stadig flere kemiske stoffer, nye arbejdskraftbesparende maskiner og i øvrigt en økonomisk og en politisk udvikling, hvor vilkårene på arbejdsmarkedet bliver stadig barskere. Derfor vil en opbremsning i regelarbejdet på arbejdsmiljøområdet betyde en alvorlig forværring af arbejdsmiljøet.

Arbejdstilsynet har efter vores mening bestemt ikke været nogen god vogter af arbejderne sundhed, og alligevel er vi nu i den situation, at arbejdstilsynet i sin redegørelse føler, at man må advare imod den kurs, som regeringen har lagt på arbejdsmiljøområdet. Arbejdstilsynet kan ikke forsvare regeringens politik ud fra en sundhedsmæssig vurdering, og det siger måske noget om, hvor galt det står til.

Jeg mener, at arbejdsministeren og regeringen skylder os et svar på, hvad man vil gøre ved de problemer, som man trods alt ikke kan lyve sig fra, hvad der skal gøres for at vende udviklingen i antallet af kræfttilfælde, hvad der skal gøres for at nedbringe antallet af fosterskader, ved den eksplosive vækst i antallet af hjerneskader, osv. osv.

Jeg vil stille det spørgsmål til folkettinget i den forbindelse, om det virkelig kan være rigtigt, at vi skal have en regering, som lader den økonomiske krise slå igennem ikke bare

[Waldorff]

som generelle økonomiske forringelser og stor arbejdsløshed, men også som et direkte angreb på arbejderklassens sundhed.

Foringelserne kommer også udefra, nemlig i meget høj grad fra EF. Harmoniseringen af mærkningsreglerne for kemiske stoffer og produkter har betydet en klar svækkelse af muligheden for i Danmark at få en ordentlig mærkning af f.eks. kræftfremkaldende og fosterskadende stoffer. Jeg vil gerne have et klart svar på, om regeringen vil stå ved, at EF nu skal have yderligere muligheder for at gribe ind i det danske arbejdsmiljø. Helt konkret vil jeg gerne vide, hvilke konsekvenser den såkaldte informationsprocedure for tekniske standarder og forskrifter vil få her i landet, der er vedtaget på EFs ministerråds-møde den 28. marts.

Endelig ville jeg være meget glad, hvis arbejdsministeren ville komme med en uddybning af de bemærkninger, der er i redegørelsen, om, at arbejdsmiljøloven og de administrative fastsatte regler i det daglige skal administreres med smidighed og forståelse for de problemer af økonomisk og anden art, som virksomhederne har at kæmpe med. Hvad betyder det for de sundhedsproblemer, som arbejderne har at kæmpe med? Betyder det, at arbejdstilsynet skal gøre, som Nordjyllandskredsen gjorde i Printcasagen, altså lukke øjnene for klare og grove, gentagne overskridelser af de hygiejniske grænseværdier, eller hvad betyder det?

Besvarelse

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Vi har jo allerede været igennem en hel del af de problemer, som hr. Waldorff har rejst med denne forespørgsel, men jeg kan sige, at vi i de senere år, som jeg også har sagt før i dag, har gennemført en udbygning af sikkerhedsorganisationen, af bedriftssundhedstjenesten og af arbejdstilsynet, som i sig selv må føre til forbedringer af arbejdsmiljøet på virksomhederne. Ligeledes er der udstedt en række regler, som også giver et godt grundlag for en fortsat forbedring af arbejdsmiljøindsatsen.

Regeringen vil i øvrigt også i fremtiden – og nu må hr. Waldorff tro mig – give den fornødne prioritet til indsatsen for et sundt og et forsvarligt arbejdsmiljø, ikke mindst på det kemiske område. Her kan jeg yderligere

oplyse, at en personalemæssig styrkelse af arbejdstilsynet i de seneste år netop hovedsagelig er begrundet i en styrket indsats mod de farlige stoffer og materialer. Den såkaldte hovedbekendtgørelse om stoffer og materialer danner sammen med selve loven det overordnede grundlag for indsatsen på området og virker sammen med særregler om epoxy og asbest og senest fra efteråret 1982 bekendtgørelsen om erhvervmæssigt malerarbejde.

Også på andre områder vil regeringen virke for forbedringer, og jeg kan her igen nævne bekendtgørelsen om kloakarbejde, som forbedrer arbejdsmiljøet for en ganske vist lille, men til gengæld meget udsat gruppe af arbejdere.

Jeg kan yderligere oplyse, at hovedbekendtgørelsen om arbejdets udførelse vil træde i kraft omkring den 1. august i år. Dels præciserer den arbejdsmiljølovens almindelige krav til en sikker og sund arbejdsproces, dels rummer den en godkendelsesordning for særlig risikobetonede virksomheder.

Sammenfattende vil jeg sige, at det sandelig er min opfattelse, at hele den stærke udbygning både af det organisatoriske apparat og af reglerne, som er sket inden for de seneste år, vil medføre væsentlige forbedringer på virksomhederne, og det er jo netop det, der er hensigten. Vigtigst er det dog, at der ude på de mange virksomheder fortsat er stor interesse for og stort engagement i arbejdsmiljøspørgsmål både hos ledelsen og hos de ansatte.

Forhandling

Waldorff (VS):

Det ville være godt, hvis man havde en sådan form, at man virkelig kunne gå i detaljer med mange af de komplicerede arbejdsmiljøproblemer, der er. Det duer det her ikke til, og det ved vi alle sammen godt. Vi har forsøgt at bøde lidt på det problem ved at lave et baggrundsmateriale, som vi har tilstillet både pressen og de enkelte ordførere i dag, og i det materiale ligger der dokumentation for en lang række problemer, som vi må tage op hen ad vejen, og som vi har arbejdet med. Jeg vil kun tage nogle få meget påtrængende problemer op med det formål, som jeg har nævnt, at forsøge at bremse de værste af de forringelser, som vi må regne med.

[Waldorff]

De kræftfremkaldende stoffer i arbejdsmiljøet er et meget stærkt voksende problem, og der dør hvert år et meget stort antal mennesker af kræftssygdomme, som de får påført i deres arbejdssituation. Antallet vil vokse, fordi der går en 10-30 år, inden kræftsygdommene viser sig. Alligevel findes der i dag ikke nogen regler, som effektivt beskytter imod udsættelse for kræftfremkaldende stoffer. Mærkningsreglerne for kemiske stoffer og produkter er helt utilstrækkelige, når det drejer sig om de kræftfremkaldende stoffer. Der findes ikke nogle ord, som advarer dem, der bruger stofferne, om faren for kræft. Det hedder kun: fare for uhelbredelig skadevirkning, og under de ord skjuler der sig 23 kræftfremkaldende stoffer på den danske liste. I virkeligheden ved alle og indrømmer alle, at der findes et langt, langt større antal stoffer, men vi har bl.a. problemer med, at kriterierne for, hvad man betragter som kræftfremkaldende, er så elendige, at kun et meget lille antal af disse stoffer kommer på listerne. Mens Danmark altså har 23 stoffer på listen, har Vesttyskland – som i øvrigt er undergivet de samme EF-regler – 43 stoffer på listen, og de øvrige nordiske lande har mellem 100 og 200 stoffer på listen.

Jeg har fået et skriftligt svar fra arbejdsministeren, som jeg vil nævne her, fordi det rent faktisk er positivt. Arbejdsministeren lover, at den anden liste, der findes som bilag til listen over de hygiejniske grænseværdier, og hvor 54 stoffer er optaget som kræftfremkaldende stoffer, vil blive revideret, og det er vigtigt. Jeg vil bede arbejdsministeren bekræfte over for folketinget, hvad der står i det skriftlige svar, nemlig at det er hensigten at udvide listen med IARC's liste over stoffer, som er kræftfremkaldende hos dyr. Det drejer sig om 147 stoffer.

Men selv med den udvidelse er vi dårligt stillet, for denne liste, bilaget til de hygiejniske grænseværdier, har indtil nu ikke haft nogen praktiske konsekvenser. Der er ikke udstedt noget forbud imod nogen af de kræftfremkaldende stoffer. Der er ikke foretaget begrænsninger i anvendelsen af nogen af de kræftfremkaldende stoffer. Mange af dem har ikke engang en hygiejnisk grænseværdi.

Et andet problem er de fosterskadende stoffer, og vi har set, som jeg tidligere har nævnt, hvordan man har stoppet en undersø-

gelse af laboranternes arbejdsmiljø. Jeg har ikke nogen tillid til, at myndighederne vil gøre noget alvorligt ved de enorme problemer, som der er, med nedsat frugtbarhed, skader på kønsorganerne, skader på børnenes arveanlæg, dødfødte børn, undervægtige børn og den slags, og derfor er det nødvendigt at sikre, at de mennesker, som er udsat for stofferne – og det er især opløsningsmidler – selv får mulighed for at gøre noget ved det. En af de ting, man kunne gøre med meget lille anstrengelse, var at mærke stofferne som fosterskadende eller som mistænkt for at være fosterskadende. Der er ingen undskyldning for ikke at gøre det.

Vi har også gennem spørgsmål fra VS fået dokumentation for, hvor mange der bliver ramt af kroniske hjernesker, fordi de er udsat for organiske opløsningsmidler på deres arbejdsplads, og det, der måske er mest uhyggeligt, er den stigning, man kan konstatere. I 1976 anerkendte sikringsstyrelsen ét tilfælde, i 1977 anerkendte man 12 og i 1981 anerkendte man 182 tilfælde af kronisk hjerneskade, og den stigning vil fortsætte. Der mener vi, at malerbekendtgørelsen har været et fremskridt på den måde, at man her har fået lavet en lukket liste. Det er den eneste måde, man kan give substitutionsprincippet et reelt indhold på, for så kan man være rimelig sikker på, at man ikke erstatter et farligt stof med et, som er lige så farligt, men som måske bare ikke er lige så kendt.

Det kan altså lade sig gøre at lave en lukket liste og på den måde en slags forhåndskontrol med de kemiske stoffer, og det må gennemføres generelt for de organiske opløsningsmidler, men helst med et bedre system end det kodesystem, som er brugt i malerbekendtgørelsen.

Asbest er et kræftfremkaldende stof, og man plejer at sige, at det er forbudt i Danmark. Det er til gengæld også det eneste forbud, og så er det ikke engang et rigtigt forbud. Der er en lang stribe undtagelser fra forbuddet mod asbest, og det vil der blive ved med at være i masser af år endnu.

Jeg har stillet en række spørgsmål om asbest, men dem har arbejdsministeriet endnu ikke haft lyst til at svare på, så der forestår stadig væk et opklaringsarbejde. Men der er én ting, som ligger helt fast i dag, og som man godt kunne tage stilling til, og det er, at der intet grundlag er for den hidtidige skel-

[Waldorff]

nen imellem den blå asbest, som har den strengeste hygiejniske grænseværdi, og så de øvrige asbesttyper, som er anvendt. Det ligger dokumenteret i det materiale, som vi har lavet til forespørgslen.

Kloakarbejderbekendtgørelsen har vi diskuteret meget, og jeg vil kun sige én ting om den i denne forbindelse, og det er, at hverken det første, det andet eller det tredje udkast til en kloakbekendtgørelse tager højde for det forhold, som er det allerværste ved arbejdet i kloakkerne, nemlig de ulovlige virksomhedsudledninger. Derfor er det vigtigt, at man får en systematisk kontrol med, hvad der udledes fra virksomhederne, og det er også vigtigt, at kloakarbejderne har fuld adgang til oplysninger om, hvad de forskellige virksomheder udleder.

Jeg vil ikke gå mere i detaljer med disse ting, men sige, at efter vores mening skal det munde ud i følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget opfordrer regeringen til at beskytte arbejderne mod kræftfremkaldende stoffer ved bl.a. at udfylde rammerne i ILO-konventionen af 1979,

at gennemføre en arbejdsmiljømærkning (f.eks. ved brugsanvisning af fosterskadende og mistænkt fosterskadende stoffer),

at nedsætte støjbelastningen ved at følge indstillingen fra arbejdstilsynet til arbejdsmiljørådet fra 1981, der bl.a. fastsætter en generel grænseværdi på 85 db(A) pr. 1. januar 1984, at fastlægge en grænseværdi for asbestfibre som helhed på maksimalt 0,1 fibre/cm³ (svarende til den i dag gældende værdi for blå asbest),

at lade kloakbekendtgørelsen træde i kraft uden forsinkelse, men med indførelse af systematisk kontrol af virksomhedsudledninger,

at lade elevatorbekendtgørelsen træde i kraft uden forsinkelser og

at gennemføre en lukket liste over organiske opløsningsmidler som grundlag for substitution af farlige stoffer,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Jeg vil sige, at grunden til, at det er vigtigt at få denne dagsorden til afstemning, er, at vi skal have konstateret, om det virkelig er rigtigt, at der i folketinget findes et flertal, som fuldt bevidst – og det skal understreges:

fuldt bevidst – lader en del af befolkningen, nemlig industriarbejdere og mange kontorarbejdere, betale prisen for et samfund med et sygt produktionssystem. Jeg mener ikke selv, det er nogen vidtgående dagsorden. Jeg mener i virkeligheden bare, den vil bremse nogle af de allerværste udviklinger på arbejdsmiljøområdet og samtidig nogle af de bedst dokumenterede sundhedsskader på arbejdsmiljøområdet.

Jeg mener, det skal være klart, at hvis man siger nej til denne dagsorden, siger man samtidig ja til flere kræftdødsfald, man siger ja til fortsat masser af fosterskader, man siger ja til hjerneskader i betydeligt og stigende omfang, til høreskader, til arbejdsulykker mere generelt samt konkret en fortsat overdødelighed for kloakarbejderne.

Lad os få at se, hvem der vil forsvare det!

Fjerde næstformand (Arentoft):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingerne.

Taanquist (S):

Vi har jo haft lejlighed til at sige det, vi ønskede at sige, under forrige punkt på dagsordenen, men da vi nu har mulighed for det og lejlighed til det, er der dog et par ting, vi godt vil have slået fast.

Der har været talt en del om kloakbekendtgørelsen, og vi ønsker at få slået fast, at det nu er på tide at udsende den. Den lå som bekendt færdigudarbejdet fra den forrige regering, og den holdt sig inden for rimelige økonomiske rammer.

Vi føler også, at det er nødvendigt, at folketinget præciserer over for regeringen, at den må leve op til arbejdsmiljølovens målsætning, nemlig et sikkert og sundt arbejdsmiljø i overensstemmelse med den sociale og tekniske udvikling. Jeg skal derfor fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer arbejdsministeren til at sætte kloakbekendtgørelsen i kraft og til at udforme arbejdsmiljøreglerne i overensstemmelse med arbejdsmiljølovens målsætning og i nært samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Herefter går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Fjerde næstformand (Arentoft):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår nu i forhandlingen.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Når jeg har bedt om ordet nu, er det for at sige, at jeg kan være meget enig i de bemærkninger, hr. Taanquist er fremkommet med om, at det er vigtigt, at vi får udsendt kloakbekendtgørelsen nu, og at jeg kan være enig i de øvrige betragtninger, som indgår i det forslag om motiveret dagsorden, som hr. Taanquist fremsatte. Regeringen kan derfor stemme for det af hr. Taanquist fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Dermed har jeg selvfølgelig også sagt, at vi afviser VS' forslag om motiveret dagsorden.

Bo Kristensen (KF):

På baggrund af, at vi lige har afsluttet en redegørelsesdebat, skal jeg henvise til min ordførertale i den forbindelse og i øvrigt på mit partis vegne anbefale den af socialdemokratiet foreslåede dagsorden.

Svend Heiselberg (V):

Nu har vi jo haft en redegørelsesdebat om arbejdsmiljøproblemerne, og ministeren har givet regeringens svar. Det er et svar, som jeg helt og fuldt kan tilslutte mig. Danmark er som bekendt det land i verden, som har de strengeste miljøkrav. Derfor er det nærmest beklageligt, at VS forsøger at slå politisk mønt af at fremstille regeringen, som om den vil fravige den linje.

Lad mig gentage, at venstre har været et af de partier, som har været med til at gennemføre arbejdsmiljøloven. Vi ønsker fortsat ordnede forhold, men vi er vel nødt til her som andre steder at tage hensyn til økonomi og konkurrencemuligheder. Derfor bliver vi også nødt til at prioritere.

Jeg har bemærket, at venstreorienterede kræfter uden for Christiansborg, som skjuler sig under betegnelsen Folkebevægelsen imod EF, har haft travlt med at udlevere materiale om EF-arbejdsmiljø. De burde læse side 61 i arbejdstilsynets redegørelse for det samarbejde, der netop foregår inden for Fællesskaberne for at sikre det bedst mulige arbejdsmiljø inden for EF.

Ole Henriksen (SF):

Den dagsorden, som er stillet af hr. Waldorff, kan SF tilslutte sig. Vi mener, at den omfatter det, der er foregået her hele eftermiddagen under debatten, de punkter, som har været rejst som kritik af den redegørelse, vi diskuterede under forrige punkt på dagsordenen, og det, som er på dagsordenen her under forespørgslen.

Vi kan altså støtte punkterne, og vi kan ikke se, at der er nogen grund til, at socialdemokratiet skulle komme med en dagsorden, som nærmest virker som en afværgedagsorden, for at undgå den dagsorden, som hr. Waldorff har stillet.

Den socialdemokratiske dagsorden siger, at kloakbekendtgørelsen skal sættes i kraft. Men det forstår jeg at ministeren allerede har bebudet at den skal i lempet form, hvilket vi har snakket om tidligere. Den skal sættes i kraft, og det tror jeg ikke man fra socialdemokratiets side får problemer med at få gennemført.

At få præciseret målsætningen for arbejdsmiljøet, og at ministeren og regeringen skal leve op til den, tror jeg såmænd også kunne være indeholdt i den dagsorden, som er stillet af hr. Waldorff. Vi kan altså stemme for den dagsorden, som er stillet af hr. Waldorff.

Der har været rejst spørgsmål om arbejdstilsynets behov for mere mandskab. Jeg har lige siddet og læst de sidste sider i arbejdstiljøredegørelsen fra arbejdstilsynet, og jeg synes nu nok, ministeren kommer lidt let om ved sine bemærkninger om, at den tilgang, der har været, egentlig skulle være dækkende for en opfyldelse af miljølovens krav med hensyn til forskning osv. Tilsynet gør opmærksom på, at man stadig væk mangler personale. Det kan vel kun være ønskeligt – hvis vi vil gøre denne arbejdsmiljølov effektiv – at den bliver fulgt op af den fornødne personaleforøgelse, ikke mindst i tilsynets rækker, så at man kan komme ud på arbejdspladserne og lave disse eftersyn og disse kontrolforanstaltninger, som er nødvendige for, at miljøkravene bliver overholdt.

Vi ved jo godt, at der snydes med arbejdsmiljøet rundt omkring, at man sætter kikkerten for det blinde øje, når der mangler en skærm, og når der ikke er varmt vand i hanerne. For alle disse ting spiller det en rolle, at arbejdstilsynet er så stærkt, at det kan

[Ole Henriksen]

komme ud og lave de nødvendige påbud, for at tingene kan komme til at fungere, og det mangler der rent faktisk personale til at gøre.

Vi ved også, at når man skal drage sikkerhedsrepræsentanterne med ind, er det ikke altid, det lykkes, for der er risiko for at blive afskediget, hvis man påpeger uheldige forhold på en virksomhed, og så foretrækker selv sikkerhedsrepræsentanter at tie stille med uregelmæssigheder på virksomhederne. Derfor får tingene ofte lov til at køre, indtil der sker en alvorlig ulykke.

Derfor nytter det heller ikke noget med den argumentation om, at nu skal vi tale sammen ude på arbejdspladserne, og at vi skal finde sammen i fordragelighed om, at disse ting skal køre, uden at arbejdstilsynet faktisk bliver draget ind i undersøgelser. Det går altså ikke alene med sikkerhedsrepræsentanternes funktion derude. Arbejdstilsynet må stærkere ind i billedet ude på den enkelte arbejdsplads.

Man skal vel også erindre om, at det fortsat er arbejdsgiverens ret at lede og fordele arbejdet, og at det er arbejdsgiveren, der – i hvert fald i den private sektor – som regel ejer virksomheden og dermed også har en ret uindskrænket beføjelse til at lægge pres på de enkelte sikkerhedsrepræsentanter med hensyn til, hvor langt sikkerhedsrepræsentanterne kan gå, når der skal påpeges uregelmæssigheder. Derfor er det ikke et lige forhold, når de to parter skal snakke sammen ude på arbejdspladserne, som ministeren giver udtryk for. Vi ser i SF ikke andre muligheder end at presse på med at få indført det arbejdspladsdemokrati, som gør, at man giver de ansatte så store beføjelser, at man indskrænker arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet, og som gør, at arbejdstilsynet vil være en naturlig gæst ude på arbejdspladserne i samarbejde med sikkerhedsrepræsentanterne og også gerne i samarbejde med virksomhederne.

Lawaetz (FP):

Efter at vi i flere timer har drøftet dette emne, er der vel ikke grund til at komme med mange flere visdomsord i den sag, selv om jeg indrømmer, at det er et enormt vigtigt problem, vi har drøftet i dag.

Det er lidt synd for hr. Waldorff, hr. Ole Henriksen, hr. Taanquist og hr. Svend Au-

ken, at de egentlig er så pessimistiske, for ingen af dem vil rigtig indrømme, at der er sket en enorm masse på dette område inden for de senere år. Men det ender som så ofte før i en ideologisk debat. Hr. Ole Henriksen tog igen et vældigt tilløb til at komme lidt uden for emnet og var tilhænger af, at enhver form for bestemmelsesret skulle tages fra arbejdslederne. Det er også synd, at hr. Ole Henriksen ikke tror på tillidsrepræsentanterne og sikkerhedsrepræsentanterne, for vi synes normalt, det fungerer ganske udmærket ude i livet.

Jeg vil sige om hr. Waldorffs dagsorden: den er nok ikke lavet, fordi han troede på, at den kunne vedtages, for så ville han ikke have lavet en dagsorden af den længde, og hvori det hele bliver blandet sammen i én pærevælling. Der er tiltalende ting i den, om mærkning af farlige stoffer og sådan noget. Men så ødelægger man det hele ved – det er bare et eksempel – at slutte af med, at man inden den 1. januar 1984 skal ned på 85 decibel. Det ved man med en smule føling med det praktiske liv simpelt hen ikke kan lade sig gøre. Vi har været inde på det flere gange i løbet af dagen. Det ødelægger hr. Waldorff selv. Det er hans sag.

Hr. Taanquist kommer med en genial dagsorden, for der står ikke noget i den. Der står en sådan selvfølgelighed som kloakbekendtgørelsen, som der nu er spildt tid nok på. Jeg tror gerne, at hr. Svend Auken har stået fadder til det. Jeg har før tillagt ham visse evner. Hvem der så har skrevet bekendtgørelsen under til sidst, og om den er blevet sinket, er jeg ligeglad med, og derfor kan jeg roligt stemme for, at den nu bliver udsendt.

I øvrigt står der i og for sig bare, at regelsæt og cirkulærer skal være i overensstemmelse med loven. Det turde være en selvfølge.

Fremskridtspartiet kan ikke have noget imod, at man lever efter de love, som landet nu engang lever efter, heller ikke på dette område.

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Jeg skal heller ikke forlænge debatten ret meget. Jeg vil gerne takke ministeren for svaret til forespørgeren og sige, at jeg er enig. Da vi lige har afsluttet redegørelsesdebatten,

[Grethe Kindberg Jørgensen]

vil jeg tillade mig at henvise til, hvad jeg har sagt for et øjeblik siden.

Jeg vil godt lige, da vi jo bl.a. fra EF-modstanderne i dag igen har hørt en vældig debat om EF, føje til, at også på det område har vi jo nok startet valgkampen her i folketinget, i hvert fald fra modstandernes side.

Til sidst skal jeg kun sige, at CD ikke kan stemme for VS' dagsorden, men kan støtte den socialdemokratiske.

Waldorff (VS):

Det er svært at tale på andres vegne, men jeg vil forsøge alligevel, når der nu er lejlighed til det.

Jeg tror, det må være mærkeligt som ikke-medlem af folketinget efter at have overværet denne debat og hørt, at vi selv, SF og socialdemokratiet har tordnet løs imod de forringelser på arbejdsmiljøområdet, som denne regering sætter i værk, og efter at have set, at der kommer en dagsorden fra VS, som handler om på konkrete områder at dæmme op for den udvikling, så at se et socialdemokratisk dagsordensforslag, som ikke bare regeringspartierne, men så sandelig også fremskridtspartiet kan samles om, et dagsordensforslag, som indeholder rene almindeligheder, og som ingen kan stemme imod – vi vil heller ikke stemme imod det – men som kun indeholder, at man skal overholde en målsætning, som man i øvrigt hver for sig kan fortolke, som man har lyst til.

Jeg vil dog sige, at en af de politiske pointer trods alt er, at de, der stemmer for den socialdemokratiske dagsorden, er med til at give folk indtryk af, at man kan sætte den nuværende arbejdsminister til at administrere arbejdsmiljøet på en måde, som er tilfredsstillende for lønarbejderne. Jeg mener, at socialdemokratiet er med til at give folk det indtryk, at det vil arbejdsminister Grethe Fenger Møller gøre. Og dette sker efter, at man i lang tid også fra socialdemokratisk side har kritiseret arbejdsministeren sønder og sammen for initiativerne på arbejdsmiljøområdet. Det finder jeg er en ejendommelig fremgangsmåde. Jeg finder, det ligner en taktisk manøvre, og derfor vil jeg gerne spørge socialdemokratiet direkte: sker dette her, fordi man ville finde en måde at undlade at komme til at stemme om VS' dagsorden på? Er man enig eller er man ikke enig i de

punkter, der er i vores dagsorden? Er det det, det handler om?

Vi vil undlade at stemme til det socialdemokratiske dagsordensforslag. Vi er ikke uenige i det, men vi ønsker naturligvis, at vores eget dagsordensforslag skal komme til afstemning.

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne til hr. Waldorff sige, at der ikke er tale om nogen taktisk manøvre. Tværtimod viser hele begivenhedsforløbet omkring kloakbekendtgørelsen, at der er al mulig grund til, at folketinget i dag fastslår, at den nu udsendes. Med de bemærkninger, der er faldet om indholdet i kloakbekendtgørelsen, kan der heller ikke være tvivl om, i hvilken skikkelse den bør udsendes. Det synes jeg er positivt, og jeg synes ikke, det er dårligt, at regeringen er indforstået med at gøre dette.

Hvad angår den anden del af hr. Taanquists dagsorden, hvori regeringen pålægges at udforme reglerne på arbejdsmiljøområdet i overensstemmelse med arbejdsmiljølovens målsætning, skal man hæfte sig ved, hvad hr. Taanquist understregede i sin motivering, nemlig at der i arbejdsmiljøloven tales om, at arbejdsmiljøarbejdet skal ske med det mål at sikre et sikkert og sundt arbejdsmiljø i overensstemmelse med den sociale og tekniske udvikling i samfundet.

Jeg mener ikke, at nogen kan være i tvivl om, at det er et ret vidtgående krav at stille, at man selv i en krisetid og selv under de nuværende politiske konjunkturer fastholder denne målsætning. Vi vil ved mange senere lejligheder få brug for at vende tilbage til formuleringen i denne dagsorden.

Endelig om det sidste punkt, spørgsmålet om det nære samarbejde med arbejdsmarkedets parter: det er ingen hemmelighed, at en meget stor del af det regelarbejde, der er foregået hidtil, er sket i cirkulæreudvalg uden indflydelse fra arbejdsmarkedets parter, og derfor synes vi, det er positivt, at et bredt flertal i folketinget kan præcisere dette.

Til slut spørgsmålet om venstresocialisternes dagsordensforslag. Så vidt jeg kan bedømme det, er der intet af de enkelte punkter, som vi ud fra en umiddelbar betragtning ikke kan støtte, men vi er betænkelige ved, at man ved dagsorden i folketinget fastlægger

[Svend Auken]

grænseværdier, eksempelvis støjgrænser. Vi mener, at den metode, der er opstillet i arbejdsmiljøloven, med en betydelig indflydelse fra parterne, ikke skal tilsidesættes igennem en forespørgselsdebat og en dagsordensvedtagelse, og derfor er vi altså ikke uenige i dagsordensforslagets indhold, vi er uenige i den metode, man her har taget i anvendelse.

(Kort bemærkning).

Ole Henriksen (SF):

Man kan jo diskutere, hvilke metoder der tages i anvendelse her. Dette minder mere om dengang, da hr. Svend Auken sad i regering og var vant til at lave afværgedagsordener. Jeg opfatter det i hvert fald som en afværgedagsorden over for den dagsorden, der er foreslået af hr. Waldorff.

Jeg synes, at hr. Taanquists dagsordensforslag, jeg er lige ved at sige drukner i kloakken. Man fokuserer på kloakproblemerne, som om de er det eneste, der har været debatteret her i eftermiddag. Rent faktisk har alt det, som er indeholdt i hr. Waldorffs dagsorden, jo været debatteret. Det er da glædeligt, at hr. Svend Auken nu meddeler, at der for så vidt ikke er noget af det, han er uenig i, men kloakbekendtgørelsen skal indgå specielt i en dagsorden, selv om ministeren har meddelt både i redegørelsen og mundtligt her, at nu kommer denne bekendtgørelse altså ud – der skal godt nok spares 105 mill. kr. i forhold til tidligere på denne bekendtgørelse. Vi opfatter det alligevel som en afværgedagsorden fra socialdemokratiets side, som nu får regeringens plus regeringens støttepartiers stemmer, uden at man har fået noget reelt på bordet ud fra den debat, der har været.

Jeg kan meddele, at SF vil undlade at stemme til den af hr. Taanquist foreslåede dagsorden, såfremt den skulle komme til afstemning først.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Fjerde næstformand (Arentoft):

Der stemmes først om forslag om motive- ret dagsorden af Taanquist (S) (se foran).

(Afstemningen viste 76 for, 0 imod og 13 hverken for eller imod).

Tinget er ikke beslutningsdygtigt, og vi må derfor vente et øjeblik og se, om der kommer nogle flere medlemmer til stede. Jeg skal derfor udsætte mødet i 5 minutter. Mødet genoptages kl. 17.40.

Mødet udsat kl. 17.32

Mødet genoptaget kl. 17.40

Afstemning

Fjerde næstformand (Arentoft):

Da tinget for 8 minutter siden ikke var beslutningsdygtigt, idet mindre end 90 deltog i afstemningen, tager vi nu afstemningen om forslaget om motiveret dagsorden af Taanquist (S) (se foran).

(Afstemningen viste 79 for, 1 imod og 5 hverken for eller imod).

Tinget er stadig ikke beslutningsdygtigt, og jeg skal derfor meddele, at afstemningen udsættes til på torsdag, den 19. maj 1983.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Arentoft):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Retsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til folketingsbeslutning om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser. [Af Wilhjelm (VS) m.fl.]. (Beslutningsforslag nr. B 44).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Skatte- og afgiftsudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af aktieavancebeskatningsloven, kildeskatteloven og lov om særlig indkomstskat m.v. (Aktieavancebeskatning). (Lovforslag nr. L 189).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Boligudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om real-kreditinstitutter. (Indførelse af speciel tavshedspligt og lempelse af finansieringsreglerne for fritidshuse). (Lovforslag nr. L 195).

Eksemplarer vil blive omdelt.

[Fjerde næstformand]

Kulturudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til folketingsbeslutning om kunstnerisk udsmykning af statens bygninger. [Af Ingerlise Koefoed (SF) m.fl.]. (Beslutningsforslag nr. B 67):

Eksemplarer vil blive omdelt.

Udenrigsudvalget ar afgivet betænkning over:

Forslag til folketingsbeslutning om præcisering af retningslinjerne for udstedelse af

visum til sydafrikanske statsborgere. [Af Riis-høj (SF) m.fl.]. (Beslutningsforslag nr. B 79).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 18. maj 1983, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.43
